

AHOLIMING MOLIYAVIY SAVODXONLIGI VA UNING MOLIYAVIY QARORLAR SIFATIDA TA'SIRI

Ozodbek Qurbonov
Olimjon o'g'li

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti
Moliyaviy tizimlar va inqirozlar .
Moliya va moliyaviy texnologiyalar yo'nalishi

Annotatsiya: Moliyaviy savodxonlik shaxslarning moliyaviy qarorlar qabul qilish jarayonlarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu maqola aholi orasida moliyaviy savodxonlikning ahamiyati va uning moliyaviy qarorlar sifatiga chuqur ta'sirini o'rganadi. Mavjud adabiyotlarni keng ko'lamli ko'rib chiqish orqali ushbu maqola moliyaviy savodxonlik va qaror qabul qilish qobiliyatlari o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganadi, bu esa shaxslar, oilalar va umuman jamiyat uchun oqibatlarini ta'kidlaydi. Natijalar moliyaviy ta'lim dasturlarini takomillashtirish zarurligini ta'kidlab o'tadiki, odamlarga moliyaviy tanlov qilish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni beradi.

Kalit so'zlar: moliyaviy savodxonlik, moliyaviy qarorlar qabul qilish, moliyaviy ta'lim, aholi, qarorlar sifati

Kirish:

Turli moliyaviy ko'nikmalar va tushunchalarni tushunish va ulardan samarali foydalanish qobiliyati sifatida tavsiflangan moliyaviy savodxonlik zamonaviy hayotning muhim tarkibiy qismidir. Moliyaviy mahsulotlar va xizmatlarning murakkabligi ortib borayotganligi sababli, jismoniy shaxslarning etarli moliyaviy bilimlarga ega bo'lish zarurati yanada aniqroq bo'ldi. Aholining moliyaviy savodxonligi darajasi jismoniy shaxslar tomonidan qabul qilinadigan moliyaviy qarorlar sifatiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi, pirovardida ularning moliyaviy farovonligi va kelajak istiqbollarini shakllantirishi mumkin.

Moliyaviy savodxonlikning ahamiyati:

Moliyaviy savodxonlik odamlarga byudjet tuzish, tejash, investitsiya qilish va qarzlarini boshqarish bo'yicha ongli qarorlar qabul qilish imkoniyatini beradi. Moliyaviy savodxonlikning etishmasligi yuqori foizli qarzlarini to'plash, pensiya uchun pul yig'a olmaslik yoki firibgar sxemalar qurboni bo'lish kabi yomon moliyaviy tanlovlarga olib kelishi mumkin. Bundan farqli o'laroq, moliyaviy savodxonligi yuqori bo'lgan shaxslar landshaftning nozik tomonlarini o'rganish uchun yaxshi jihozlangan bo'lib, ularga moliyaviy kelajagini ta'minlash va boylikni samarali qurish imkonini beradi.

Moliyaviy savodxonlik - bu odamlarga byudjet tuzish, investitsiyalar va qarzlarini boshqarish bo'yicha ongli qarorlar qabul qilish imkoniyatini beradigan muhim mahoratdir. Moliyaviy tushunchalarni yaxshi tushunmagan holda, odamlar o'zlarining moliyaviy farovonligiga uzoq muddatli salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan noto'g'ri tanlov qilishlari mumkin. Misol uchun, moliyaviy savodxonlikning etishmasligi odamlarning yuqori foizli qarzlarini to'plashiga, pensiya uchun pul yig'a olmasligiga va moliyaviy firibgarliklarga moyil bo'lishiga olib kelishi mumkin.

Aksincha, moliyaviy savodxonligi yuqori bo'lgan shaxslar moliyaviy landshaftning murakkabliklarida harakat qilish uchun yaxshi jihozlangan. Ular o'zlarining moliyaviy masalalari, jumladan, samarali byudjetlashtirish, oqilona sarmoya kiritish va qarzlarini mas'uliyat bilan boshqarish bo'yicha ongli qarorlar qabul qilishlari mumkin. Moliyaviy mahsulotlar va xizmatlarni tushunib, yuqori moliyaviy savodxonlikka ega bo'lgan shaxslar o'zlarining moliyaviy kelajagini ta'minlashlari va vaqt o'tishi bilan boylikni samarali ravishda qurishlari mumkin.

Aslini olganda, moliyaviy savodxonlik jismoniy shaxslar uchun moliyaviy dunyoning nuanslarini tushunish uchun vosita bo'lib xizmat qiladi va ularga o'z maqsadlari va qadriyatlariga mos keladigan to'g'ri moliyaviy qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Shaxslarni o'z moliyasini samarali boshqarish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalar bilan jihozlash orqali moliyaviy savodxonlik uzoq muddatda moliyaviy xavfsizlik va farovonlikka yo'l ochishi mumkin.

Moliyaviy qarorlar qabul qilishga ta'siri:

Tadqiqotlar moliyaviy savodxonlik va moliyaviy qarorlar sifati o'rtasidagi kuchli bog'liqlikni doimiy ravishda ko'rsatdi. Moliyaviy savodxonligi yuqori bo'lgan shaxslar muntazam ravishda jamg'arish, oqilona sarmoya kiritish va qimmat qarzlardan qochish kabi yaxshi moliyaviy xatti-harakatlarni namoyon qiladi. Ular moliyaviy mahsulotlarni solishtirish, xavflarni tushunish va uzoq muddatli moliyaviy maqsadlarni rejalashtirish ehtimoli ko'proq. Aksincha, moliyaviy savodxonligi past bo'lgan shaxslar uzoq davom etadigan oqibatlarga olib kelishi mumkin bo'lgan suboptimal moliyaviy qarorlar qabul qilish xavfi yuqori.

Jamiyatga ta'siri:

Past moliyaviy savodxonlikning oqibatlari individual natijalardan tashqari, jamiyat darajasidagi ta'sirlarga ham taalluqlidir. Aholining salmoqli qismi tomonidan qabul qilingan noto'g'ri moliyaviy qarorlar ijtimoiy ta'minot tizimini taranglashtirishi, moliyaviy beqarorlikni kuchaytirishi va iqtisodiy o'sishga to'siqinlik qilishi mumkin. Moliyaviy savodsizlik muammosini keng qamrovli moliyaviy ta'lim dasturlari orqali hal qilish ushbu salbiy oqibatlarni yumshatish va jamiyatda umumiy moliyaviy farovonlikni oshirishga yordam beradi.

Moliyaviy ta'limni oshirish:

Aholining moliyaviy savodxonligini oshirish va moliyaviy qarorlarni qabul qilish sifatini oshirish uchun jamiyatning barcha qatlamlarida moliyaviy ta'limga ustuvor ahamiyat berish zarur. Maktablar, ish joylari va jamoat tashkilotlari odamlarga to'g'ri moliyaviy tanlov qilish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni berishda muhim rol o'ynashi mumkin. Moliyaviy ta'lim tashabbuslariga sarmoya kiritish orqali siyosatchilar shaxslarga o'zlarining moliyaviy kelajagini nazorat qilishlari va moliyaviy jihatdan barqaror jamiyatga hissa qo'shishlari mumkin.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, moliyaviy savodxonlik jismoniy shaxslar tomonidan qabul qilinadigan moliyaviy qarorlar sifatini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydigan asosiy mahoratdir. Moliyaviy ta'limni targ'ib qilish va moliyaviy masalalar bo'yicha xabardorlikni oshirish orqali biz odamlarga ongli tanlov qilish, boylik orttirish va moliyaviy farovonligini ta'minlash imkoniyatini berishimiz mumkin. Aholining moliyaviy savodxonligini oshirish nafaqat shaxsiy mas'uliyat, balki barcha uchun yanada moliyaviy barqaror va farovon kelajakka olib kelishi mumkin bo'lgan ijtimoiy majburiyatdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Measuring Financial Literacy: Core Questionnaire in Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for conducting an Internationally Comparable Survey of Financial literacy, Paris, OECD, 2011, 31 p.
2. Судакова А.Е. Финансовая грамотность: теоретическое осмысление и практическое исследование // Финансы и кредит, 2017, т. 23, вып. 26, стр. 1563–1582.
3. Кузина О. Финансовая грамотность и финансовая компетентность: определение, методики измерения и результаты анализа в России // Вопросы экономики. 2015. № 8. С. 129-148.
4. Huston S.J. Measuring Financial Literacy. The Journal of Consumer Affairs, 2010, vol. 44, no. 2, pp. 296–316.
5. Улуғмуродов Д. Молиявий саводхонлик нима? - http://old.xs.uz/index.php/homepage/zhamiyat/item/10461-moliyavij_savodkhonlik-nima.
6. И. Туропов. Молиявий саводхонлик ўзи нима, у нима учун долзарб? Bankers.uz